

"Det är långt mellan högtiderna"

AV BOSSE HANSSON
(TEXT OCH FOTO)

• Kyrkan ligger inte mitt i byn Zmejevka. En liten bit utanför faktiskt, på väg ner mot floden Dnjepr.

Kyrkan är en märklig byggnad. En hybrid. En blandning av luthersk och rysk-ortodox stil.

En vanlig svensk kyrka med torn och absid. Men mitt på långskeppet skjuter en rysk lökkupol upp, krönt av ett rysk-ortodoxt kors.

I Nordisk Familjebok av årgång 1908 står apropå Gammalsvenskby:

"De kyrkliga förhållandena lämna åtskilligt öfrigt att önska. Prästerna äro tyskar och behärska svenskan ofullständigt eller icke alls; gudstjänsten består i att ömsom prästen, ömsom skolläraren före-

drar en predikan ur någon svensk postilla."

I begynnelsen samsades Gammalsvenskbyborna med invånarna i de tre närliggande tyska byarna Muhlsendorf, Schlangendorf och Klosterdorf om en gemensam gudstjänstlokal.

Men så byggde svenskarna en egen 1885.

När 900 Gammalsvenskbybor åkte till Sverige 1921 stängdes kyrkan, men öppnades igen när 237 vände tillbaka 1931, bedrövade efter svikna svenska löften.

Under bolsjevikernas regim stängdes kyrkorna i Ryssland, även den i Zmejevka. Den gjordes om till "klubb", där bland annat dansaftnar arrangerades. De vackra korsen i relief som satt på ytterväggarna hackades bort.

Klubbverksamheten och dansen lades senare ner och kyrkan blev ett sädesmagasin innan den förföll fullständigt.

Under Stalins regering höll Gammalsvenskbyborna hemliga gudstjänster i hemmen.

Så sent som 1989 var kyrkan i Zmejevka en ruin. Så satte man igång en pietetsfull restaurering. 1993 fullbordades verket. Då anlände de tre kyrkklockorna på respektive 130,70 och 30 kilo.

Eftersom byggnaden nu till-

En lökkupol har placerats mitt på kyrkan i Gammalsvenskbyn.

hörde den rysk-ortodoxa kyrkan placerades lökkupolen mitt på långskeppets tak.

Gudstjänsterna är ortodoxa. Församlingens präst är Aleksandr Kvitka. Han tar emot utanför kyrkdörren i full ornat.

Inne i kyrkan är det inte mycket som påminner om det lutherska kyrkrummet. Däremot mycket rysk-ortodoxt med spatiöst utrymme,

ikonostaser, helgonbilder och så vidare.

Men Aleksandr har ändå många Gammalsvenskbybor i kyrkan under de ortodoxa gudstjänsterna.

- Kanske föredrar de att höra predikan på kyrkoslaviska än ingen predikan alls, gissar Aleksandr.

Familjerna Utas, Annas, Malmas, Knutas, Hannas och allt

vad de heter i Zmejevka är inte bortskämda 'med att höra Ordet på svenska. Max två gånger om året skickar Svenska kyrkan ner någon präst till de troende i Gammalsvenskbyn.

- Då är det högtid hos oss, intyggar Elin Annas som tyst tillägger:

- Men det är långt mellan högtiderna...

bosse.hansson@sydsvenskan.se

